

කවිසිළුමිණ පිළිබඳ කෙටි හැඳින්වීමක්

පූජ්‍ය කනංගමුවේ රාහුල හිමි

ප්‍රවේශය

සිංහල පද්‍ය සාහිත්‍යයෙහි හමුවන මහාකාව්‍ය ග්‍රන්ථ දෙකකි. ඉන් පළමු වැන්න දඹදෙණි යුගයේ රචිත කවිසිළුමිණ යි. දෙවැන්න කෝට්ටේ යුගයේ රචිත කාව්‍යශේඛරය යි. මෙහි දී අපගේ උත්සාහය වන්නේ මුල් ම සිංහල මහාකාව්‍ය වන කවිසිළුමිණ පිළිබඳ කෙටි හැඳින්වීමක් කිරීම ය.

සාකච්ඡාව

පාලි ජාතකට්ඨ කතාවේ එන කුස ජාතකය වස්තු විෂය කර ගනිමින් කවිසිළුමිණ රචනා කොට ඇත. එම ජාතක කතාවේ සාරාංශය මෙසේ ය. දඹදිව මල්ල රට කුසාවතී නුවර ඔකාවස් රජුට දරුවන් නො වී ය. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයාගේ මැදිහත් වීමෙන් සීලවතී බිසවට දරුවන් දෙදෙනෙකු ලැබෙයි. වැඩිමල් කුමරු විරුපී ය. නමින් කුස විය. මදුරට සාගල නුවර මදු රජුගේ දියණිය වූ රූපයෙන් අගනැත්පත් වූ පබාවතී කුමරිය හා විවාහ වෙයි. සීලවතී බිසවගේ මැදිහත් වීම මත එම විවාහය සිදු වෙයි. කුස කුමරුගේ විරුපී බව නිසාත්, රූප මදයෙන් මත් වී සිටි නිසාත් ප්‍රභාවතීය කුස හැර දමා නැවතත් සාගල නුවර බලා යයි. කුස කුමරු ඇය සොයා ගොස් නොයෙක් පීඩා විඳිමින් සතුරු රජවරුන් හත් දෙනෙකුගේ එඩි බිඳ පබාවතී කුමරිය රැගෙන නැවතත් ඔකාවස් පුරයට එයි. දෙවියන්ගේ මැදිහත් වීමෙන් කුසගේ විරුපී භාවය ද නැති වෙයි. ඔවුහු සතුටින් මෙන් ම දස රාජ ධර්මයෙන් රට පාලනය කරති.¹

පාලි ජාතකට්ඨ කථාවේ එන මෙම කතා පුවත ඒ ආකාරයෙන් ම කවිසිළුමිණෙන් එළි දැක්වූයේ නො වේ. එය මහාකාව්‍යයකට අවශ්‍ය පරිදි සකසා ගනිමින් මහාකාව්‍ය ලක්ෂණ අන්තර්ගත කොට වර්ත හා අවස්ථා ඖචිත්‍යයෙන් රසවත් කොට කවිසිළුමිණ රචනා කළේ ය. මහාකාව්‍යයකට හානි කරන එකඳු සිදුවීමක්, අවස්ථාවක්, සිද්ධි වර්ණනාවක් කවිසිළුමිණෙන් හමු නො වෙයි. වර්තවලට සාධාරණත්වය ලබා දෙමින් පාඨක විශ්වාසය රැක ගනිමින් රසභාව පිරි කාව්‍යයක් වශයෙන් කවිසිළුමිණ අගය කළ ද එහි දොසක් නම් නැත්තේම ය.

මූලින් කීවා වූ තත් කුස ජාතක කථාව කවිසිළුමිණෙන් ඉදිරිපත් කිරීමේ දී කවියා මුළු කථාව ම එක ම ගීයකින් සංකේෂ කොට දක්වා එම සංකේෂ කථනය නැවත විස්තරාත්මක ව ප්‍රකාශ කරන්නේ යැයි සුදුසු උපමාවකින් ද දැක් වී ය. ජාතකධර්ම කථාවේ සඳහන් ආකාරයට කුස ජාතකය එ ලෙසින් ම කවිසිළුමිණෙහි දී පද්‍යයට නැගුයේ වී නම් එය පාඨක විශ්වාසයට බාධාවකි. එසේ ම සාහිත්‍ය කෘතියකින් එළිදැක්විය යුතු යථාර්ථ නිරූපණයට බාධාවකි. චරිත වණිනයේ දීත් අවස්ථා හා සිද්ධි වණිනයේ දීත් කතුවරයා තම සියත් වියත් බව සමවෘත්ත වශයෙන් යොදාගෙන ඇත. කවිසිළුමිණෙහි මූලාශ්‍රය ඒ ආකාරයෙන් ම නො දක්වා තමන්ට අවශ්‍ය පරිදි මහාකාව්‍ය ලක්ෂණවලට අනුගත ව පාඨක විශ්වාසය නො බිඳෙන පරිදි චරිතවලට සාධාරණත්වයක් ඉටු කරමින් කවිසිළුමිණෙන් එළි දක්වා ඇත.

ග්‍රන්ථ නාමය

ජාතකධර්ම කතාවේ සඳහන් මෙම කතා පුවත තෝරාගෙන කවිසිළුමිණ රචනා කරයි. කවියා තම ග්‍රන්ථයට දෙන නාමය කුසදාකව යි. කවිසිළුමිණෙහි නව වැනි සර්ගයේ 413² වැනි ගීයෙන් තම ග්‍රන්ථ නාමය දක්වා ඇත. කාව්‍ය නාම ගර්භ වක්‍ර වෘත්තයට නිදසුන් වශයෙන් එම ගීය ඇතුළත් කර ඇත. දුෂ්කර විරිත් බන්ධන ග්‍රන්ථයක මැද දී කීම යෝග්‍ය බව විචාරකයන්ගේ පිළිගැනීම වූ හෙයින් කුසදා කවියා ද එම ක්‍රමවේදය අනුව යමින් තම ග්‍රන්ථ නාමය ග්‍රන්ථය මැද දී දක්වා ඇති බව විද්වතුන්ගේ පිළිගැනීම යි.”

නුබ කුස් වී ගනනිල් - හසසර වී ගුම් ගත්
තරුදා වී විත මෙනෙද - දකුතු නුගි හළ තුල් තද³

ආලංකරිකයන් දක්වන ලද විවිධ වූ කාව්‍යාලංකාර ලක්ෂණ ඇතුළත් කොට, විචිත්‍ර බන්ධනයන්ගෙන් යුක්ත ව කාව්‍යකරණයට හානි කරන ලක්ෂණයන් නොමැති ව ග්‍රන්ථය රචනා කර ඇති නිසාත් එළ කවි ලොවෙහි වූඩාමාණිකා සේ අගය කළ හැකි නිසාත් පශ්චාත් කාලීන විචාරකයෝ මෙම ග්‍රන්ථයට කවිසිළුමිණ යැයි ව්‍යවහාර කළහ.

ග්‍රන්ථ කතුවරයා හා ග්‍රන්ථකරණයට ආරාධනා

කවිසිළුමිණ කතුවරයා පිළිබඳ ව ග්‍රන්ථයේ කිසිදු නමක් සඳහන් නො වෙයි. නමුත් ග්‍රන්ථ අවසානයේ දැක් වූ ගී කීපයකින් කතුවරයා පිළිබඳ ඉඟියක් දක්වා ඇත. ග්‍රන්ථකරණයට ලත් ආරාධනාව ද දක්වා ඇත.

“ සියබස් සකු මගද - මහගත් සයුරු තෙරපත්
සරසවිය නම් කලිකල් - දෙවිසිරි කළ අයද මෙන්
කළ මහ මේ දඟ - අඩ යටියෙන් සිවු සයුරු
වැළකු බු මෙහෙගත් - පඬු ඉඳුහු පරපුරෙනා
සඳකුලකැත් කොත් - වහන් දෙරනත් නත් වත්
මෙන් කිත් පතළ කලිකල් - සවැනි නිරුඳු කළේ මේ”⁴

ස්වභාෂාව සංස්කෘත, මාගධී යන භාෂාවන්ගෙන් කළ මහාග්‍රන්ථ නමැති සාගරයෙහි තිරප්‍රාප්ත වූ කලිකාල සරස්වතී නම් දේවියගේ ආරාධනාවෙන්

වැසි වැසීම තතර කළා වූ, අඩ යටියෙන් සතර සාගරය වැළකූ, භූතයන්ගෙන් මෙහෙ ගත්තා වූ පඬු රජුගේ පරම්පරාවෙන් පැවත ආවා වූ, ව්‍යු වංශයෙහි රජවරුන්ට කොතක් වැනි වූ, පොළෝ තලය ඉසිලීමට අනන්තයා වූ, පතලා වූ මෙමත්‍රියෙන් ද, කීර්තියෙන් ද, යුක්ත වූ කලිකාල සච්ඡේද නරේන්ද්‍රයන් විසින් මේ කාව්‍යය කරන ලදී.

ග්‍රන්ථකරණයට ආරාධනා කරන ලද්දේ සරස්වතී නම් දේවී කෙනෙකි. ඕ තොමෝ භාෂා කීපයක් පිළිබඳ විශාරදවරියකි. එසේ ම ග්‍රන්ථ කතීාවරියකි. ඇයගේ මෙහෙයවීම මත කවියා කුසදා කව ලියා ඇත. නමුත් කවිසිඵමිණ රචනා කරන්නට ආරාධනා කළ අය පිළිබඳ ව පශ්චාත් කාලීන විචාරකයන් අතර පිළිගත් එක් මතයක් නැත. කවිසිඵමිණ ග්‍රන්ථ අවසානයේ එන (768 ගීය) මෙහි මුලින් දක්වා ඇති ගී තුනෙන් පළමුවැනි ගීයෙහි පද දෙකක් සම්බන්ධ කර ගනිමින් තත් විචාරවාද පැන නැගී ඇත. මුනිදාස කුමාරතුංගගේ ද අදහස වන්නේ දෙවන පැරකුම්බාවන්ගේ දේවියක වූ සරස්වතී නැමැත්තිය විසින් ග්‍රන්ථකරණයට ආරාධනා කළ බව යි. මහපැරකුම්බාවන් සරස්වතී මණ්ඩපය කරවන ලද්දේ ද ඇය සිහිපත් කිරීම පිණිස බව පිළිගත් මතයකි. එසේ ම ඇම්.බී. ආරියපාල මහතාගේ මතය වන්නේ ද පැරකුම් රජුගේ සරස්වතී නම් දේවිය ග්‍රන්ථකරණයට ආරාධනා කළ බව යි.

“මේ කාව්‍යය කිරීමට හේතුව සරසවිය නම් කලිකල් දෙවිසිරිය කළ ආරාධනාව බව අවසාන ගීවලින් පෙනේ. කවිසිඵමිණෙහි 768 වැනි ගීයට ලියන ලද පැරණි සන්නය අනුව මේ දෙවිසිරිය නැතහොත් මෙහෙසිය කලිකාල සරස්වතී යන නමක් ද ඇත්තියකි. මහාපරාක්‍රමබාහු රජුගේ මෙහෙසිය ‘කලිකල්’ නම් විරුදයකින් ගෞරව ලැබූවක දැයි විමසිය යුතු ය. කෙසේ හෝ වේවා ග්‍රන්ථය සරස්වතී නම් වූ මෙහෙසියකගේ ආරාධනයෙන් කළ බව නම් මේ ගීවලින් ප්‍රකාශ වේ.”⁵

ග්‍රන්ථ ආරාධනා ගීයෙහි එන “දෙවිසිරි” යන පදය දේවීශ්වරිය වශයෙන් ගැනීමට ඇතැම් විචාරකයෙක් මැළිවෙති. දෙවී + ඉසිරි පදද්වය සන්ධි විමෙන් දෙවිසිරි පදය සෑදෙන අතර එයින් ධ්වනිත අර්ථය “දේවීශ්වරියා” යනුවෙන් අර්ථ දක්වන ඇතමෙක් කවිසිඵමිණ ලිවීමට ආරාධනා කරන ලද්දේ රජුගේ දේවප්‍රතිරාජ නම් ඇමතිවරයා බව පිළිගනිති.

“කවිසිඵමිණ ලිවීමට දෙවන පැරකුම්බාට ආරාධනා කළ මේ පුරුෂයා නම් අනිකෙක් නො වේ. ඒ රජුගේ ශාසනික හා ශාස්ත්‍රීය කටයුතුවලට නන් අයුරින් ආධාර කළ උපකාර කළ දේවප්‍රතිරාජ ඇමතියා යි. ප්‍රතිරාජයා හැඳින්වීමට “ඊශ්වර” යනු යෙදෙන අයුරු කරගම්පිටිගොඩ සුමනසාර හිමියෝ තම කවිසිඵමිණ සංස්කරණයට සපයා ඇති සංඥාපනය මගින් හෙළි කරති. සිදත්සගරාවෙහි මේ ඇමතියා ම ‘පතිරාජ දිව ඉසුරා’

යනුවෙන් හඳුන්වා ඇත. මේ ‘ඉසුරා’ යනු ම කවිසිළුමිණෙහි ‘ඉසිරි’ යනුවෙන් යෙදිනැයි සිතිය හැකි ය. ‘කලිකල් සරසවි’ යනු ඔහු ලත් උපාධි නාමය විය හැකි ය. ඒ අනුව දේවප්‍රතිරාජ ඇමතියාගේ ආරාධනය අනුව දෙවන පැරකුම්බා විසින් කවිසිළුමිණ රචනා කරන ලදහයි නිගමනය කළ හැකි ය.”⁶

කවිසිළුමිණ රචනා කිරීමට ආරාධනා කළ අය පිළිබඳ ව විවිධ මතවාද පැවතිය ද පිළිගත් බහුතර මතය වන්නේ දෙවන පැරකුම්බා රජුගේ දේවියක වූ සරසවතිය තත් කායඝීයෙහි යෙදුණු බව යි. සාහිත්‍ය මෙන් ම දේශපාලනික ඉතිහාසය පිරික්සීමෙන් තත් මතය පිළිගැනීමෙහි දොසක් නැති බව අපගේ ද හැඟීම යි.

නමුත් කවියා තම නාමය ග්‍රන්ථයේ දී නො කියයි. ඔහු ව්‍යු වංශිකයෙකි. පහළා වූ මෙන් කිත් යසස් ඇත්තෙකි. කලිකාල සච්ඤ නම් වූ ගෞරව නාමයෙන් ද පිදුම් ලැබුවෙකි. ඒ බැවින් මෙහි කතුවරයා පිළිබඳ ව මතවාද කීපයකි.

“සෝරත හිමිපාණෝ මෙහි කතෘ දෙවැනි විජයබාහු යැයි ද කුමාරණතුංග මහත්මෝ මහාපරාක්‍රමබාහු යැයි ද පවසති. එහෙත් මෙතෙක් කල් පිළිගැනීම වූයේ මේ කාව්‍ය දෙවැනි පරාක්‍රමබාහු විසින් කරන ලද්දක් බව යි. පරණවිතාන මහතාගේ මේ මතය පිළිගතහොත් මේ අනුව කවිසිළුමිණ කවියා දෙවැනි පරාක්‍රමබාහු යන සාමාන්‍ය පිළිගැනීම ද තව දුරටත් තහවුරු වේ.”⁷

“කුමාරතුංගට කවිසිළුමිණ කතුවරයා පොළොන්නරු පුරයෙහි රජකළ මහපැරකුම්බා ය. සෝරත හිමියන්ට ‘කවිශ්වර’ නම් උපාධි නාමය ලත් දෙවන විජයබා ය. හේ ද පොළොන්නරු රාජධානිය කොට ගත් රජෙකි. තවත් කෙනෙකුට මහලු විජයබා ය. ඒ අතර කෙනෙකුට කුරුණෑගල රාජධානිය කොටගත් සතරවන පැරකුම්බා කවිසිළුමිණෙහි කතුවරයා විය. ප්‍රශ්නය අවුලක් වූයේ කවිසිළුමිණ කතුවරයා තමා ‘පඬුඉඳු’ බවත් සඳ කුලයට අයත් වූ බවත් ප්‍රකාශ කොට තිබූ හෙයින්. මේ කියන රජු දඹදෙණිය රාජධානිය කොටගෙන සිටි දෙවන පැරකුම්බා ම බවත් ඔහු පඬු පරපුරෙන් පැවත එන ව්‍යු වංශිකයෙකු බවත් ඓතිහාසික සාධක මගින් අනාවරණය වී ඇත. ‘කලිකල් සවැනි’ වැනි උපාධියක් තිබුණේ ඔහුට ය. මහාවංශය දක්වන අන්දමට ඔහු ‘කලිකාලදිසාහිච්චසබ්බඤ්ඤ පණ්ඩිත ය’ දඹදෙණි අස්තට අනුව ඔහු ‘කලිකාල සංගීත සාහිත්‍ය සච්ඤ පණ්ඩිතය.’ නිකාය සංග්‍රහයට අනුව ඔහු ‘කලිකාල සාහිත්‍ය සච්ඤ පණ්ඩිත ය.’ කවිසිළුමිණෙහි එන ‘කලිකල් සවැනි’ යන්නෙන් ‘කලිකාල සච්ඤ’ යන අදහස ගෙනෙයි. ඒ වනාහි ඉහත දැක්වුණු උපාධිය ගීයට අවශ්‍ය පරිදි කෙටියෙන් දැක්වීමකි.”⁸

කවිසිළුමිණ කතුවරයා පිළිබඳ ව මතවාද පැවතියත් බහුතර පිළිගැනීම වනුයේ II පරාක්‍රමබාහු රජතුමා මෙහි රචකයා බව යි. සෙනරත් පරණවිතාන, පී. බී.

සන්නස්ගල, මඬුගල්ලේ සිද්ධාර්ථ හිමි ආදීහු තත් මතය පිළිගත් අය වූහ. කවිසිළුමිණ කතුවරයා කලිකාල, සාහිත්‍ය, සවිඥ පණ්ඩිත යන උපාධි නාමයෙන් පිදුම් ලද දඹදෙණියේ රජ කළ දෙවැනි පරාක්‍රමබාහු යැයි පිළිගත් මතය සනාථ කරනු සඳහා දක්වා ඇති පර්යේෂණාත්මක නිගමනයන්ගේ ද සාධාරණ බවක් දක්නට ඇත. එ බැවින් මෙහි කතුවරයා දෙවැනි පැරකුම්බාවන් යැයි ගැනීම යුක්ති යුක්ත ය.

ග්‍රන්ථ පරමාර්ථය

කවියාගේ පරමාර්ථය වූයේ බෝධිසත්ව චරිත කතාවක් ගීයෙන් ප්‍රකාශ කිරීම යි. ඒ බව කතුවරයා ග්‍රන්ථ ආරම්භයේ දී ම සඳහන් කොට ඇත.

“කිවි බැව් කිවිදුමේ - කුසුම් සැපතෙහි විපුල්
පෙලෙ බෝසත් සර වැනුම් - වියතෙ මුවපත් වේවා”

කාව්‍යකරණයේ කුසලතාව, කාව්‍ය නමැති ගසෙහි මල් හට ගැනීම යි. මේ මල් හට ගැනීමේ මහත් වූ ඵලය නම් බෝධිසත්ව චරිතනාව යි. ඒ ඵලය පණ්ඩිත ජනයන්ගේ මුඛයට පත් වේවා. කවියාගේ පරමාර්ථය බෝධිසත්ව චරිතයක් ගීයෙන් ප්‍රකාශ කිරීම වුව ද එයින් ඔබ්බට ගියා වූ වෙනත් පරමාර්ථයක් ද විය. එනම් සකු ආලංකරිකයන් දක්වන ලද සංකල්ප උපයෝගී කරගෙන එම නීති-රීතිවලට ගැලපෙන සේ මහාකාව්‍යයක් කිරීම යි. අනුරාධපුර යුගයේ සිට පැවත ආ සංකල්පයක් ආරක්‍ෂා කරනු වස් බෝධිසත්ව චරිත චරිතනාවක යෙදී ඇත. කෙතෙක් සකු සංකල්ප යොදා ගත්ත ද කවියා චරිතනා කරන්නේ බෝධිසත්ව චරිතයකි. එය තත් කාලීන ජන සමාජයේ සම්මත ව පැවති සංකල්පයක් ආරක්‍ෂා කිරීමක් මෙන් ම කවියාට එල්ලවන චෝදනාවෙන් ගැලවීමට යෙදූ උපක්‍රමයක් වශයෙන් ද සැලකීමට පුළුවන. දෙ මගෙක පරමාර්ථ සාධනය සඵල කර ගැනීමත් කවිසිළුමිණ කවියාගේ අදහස විය. එනම් බෝධිසත්ව චරිත කථාවක් කවියට නැඟීම හා ආලංකරික සිද්ධාන්තවලට අනුගත ව මහාකාව්‍යයක් කිරීම යි.

පශ්චාත් කාලීන බොහෝ විචාරකයන්ගේ මතය වන්නේ කවිසිළුමිණ කවියාගේ මුඛ්‍ය පරමාර්ථය වූයේ පාඨක ජනයාගේ මනෝ රංජනය කරන ප්‍රේම කතාවක් ඉදිරිපත් කිරීම බව යි. බෝධිසත්ව චරිතාපදානයක් ඒ සඳහා යොදා ගත්තේ තත් කාලීන සමාජ සම්මතයක් ආරක්‍ෂා කිරීමටත්, කවියාට සමාජයෙන් එල්ල වන චෝදනාවෙන් නිදහස් වීමටත් බව ඒ විචාරවාදීන්ගේ අදහස යි.

“කවිසිළුමිණ ආගමික මුහුණුවරකට වඩා ලෞකික මුහුණුවරක් දීමට මේ කරුණු බෙහෙවින් සමත් වී ඇත. ඇත්ත වශයෙන් ම කවිසිළුමිණ පාඨක ලෝකයාගේ මනෝ රංජනය කරන්නේ නියම ප්‍රේම කතාවක් වශයෙනි...කවිසිළුමිණ කවියාගේ නියම අභිමතාර්ථය වූයේ පාඨකයා වැඩි කරන ප්‍රේම කතාවක් ගෙනහැර දැක්වීම මිස හුදෙක් බෝධිසත්ව චරිතාපදානයක් කියා පෑම නො වන බව යි. බෝධි සත්ව චරිතයක් කාව්‍යයට නැඟීම නම් වූ පොදු පරමාර්ථය සමාජය උදෙසා ම පෙරදැරි

කොට තබා ගන්නා ලද්දකැ යි... සමාජය පිළිගත් දැයට පටහැනි ව යෑම කවියාගේ කායඝී සිද්ධියට හිතකර නො වන බැවිනි. එ බැවින් අප කවියා තමා හමුයෙහි තබාගත් පරමාර්ථය ව්‍යාජ පරමාර්ථයකැයි කිව යුතු ය. තම ශ්‍රේෂ්ඨ කාව්‍ය සමාජයට පිළිගැන්වීමේ අදහසින් එය මතුකර දක්වන්නට ඇත. එහෙත් යටි සිතේ නම් වූයේ නියම ප්‍රේම කාව්‍යයක් කියා පෑම යැයි තර්ක කිරීම යුක්ති සහගත සේ පෙනේ. සමාජය පිළිගත් පරමාර්ථය හුවා නො දැක් වී නම් කාව්‍යය සමාජය විසින් නො පිළිගනු ලැබීමට ඉඩ තිබුණි. මෙවැනි හැඟීමක් නැතහොත් බියක් කවියා තුළ ද තිබෙන්නට ඇතැයි අනුමාන කළ හැකි ය. බෞද්ධ සමාජය පිළිගත් පරමාර්ථයම පෙරටු කොට ගන්නා ලද්දේ මෙ වැනි දෙයක් වීම වළක්වා ලීමේ මාර්ගයක් වශයෙනැයි සිතේ. එ බැවින් කවියාගේ චිත්තාභ්‍යන්තරයෙහි වූ නියම පරමාර්ථය රසබර ප්‍රේම කාව්‍යයක් නිපදවීම යැයි නිගමනය කට යුතු යි.”¹⁰

සුවරිත ගම්ලත්ගේ මේ ප්‍රකාශය එ ලෙසින් ම පිළිගැනීම කවිසිඵම්ණ කවියාට කෙරෙන අසාධාරණයකි. කවිසිඵම්ණට වස්තු වූයේ ප්‍රේම කතාවකි. නමුත් කවිසිඵම්ණ ආරම්භයේ සිට අවසානය දක්වා ම ශෘංගාර රස පෝෂිත වණිතයෙන් ම යුක්ත වූයේ නො වෙයි. වස්තු විෂය විකාශය කිරීමේ දී ශෘංගාර රසය උද්දීප්ත කර දැක්විය යුතු ය. එය ප්‍රධාන රසය වන බැවිනි. නමුත් ධම්, අර්ථ, කාම, මෝක්ෂ යන චතුර්වර්ග ඵලයන් ඒ ඒ අදාළ තැනෙකින් දී මනාව නිරූපණය කොට දක්වා තිබේ. කුස රජු ධාර්මික පාලකයෙකු බවත් දසරාජ ධම්යෙන් ලොව පාලනය කරන බවත් අවසාන සර්ගයෙන් ද ප්‍රකාශ කොට ඇත. එයින් ධම්ය ද, පෘථිවියට අධිපති ව සියලු ඵෙශ්වර්‍ය ලැබීමෙන් අර්ථය ද, පංචකාම සම්පත් වින්දනය කිරීමෙන් කාමය ද පස්කම් සැප විදීමේ ආදීන ව දැක්වීමෙන් හා පින් රැස් කිරීමෙන් ස්වර්ග මෝක්ෂ සම්පත්තිය උදකර ගත හැකි බව කතා නායකයාගේ වචනයෙන් ම ප්‍රකාශ කිරීමෙන් මෝක්ෂය ද යන චතුර්වර්ගඵලයන් සමවාය වශයෙන් කවිසිඵම්ණෙන් ප්‍රකාශිත ය. ප්‍රේම කතාවක් පමණක් කවිසිඵම්ණෙන් දිස්වන්නේ යැයි ප්‍රකාශ කිරීම එ තරම්ම සාධාරණ නො වේ ය යනු අපගේ හැඟීම යි. කවියා තෝරාගත් වස්තු විෂය අනුව අර්ථ - කාම යන ඵලද්වය වැඩි වශයෙන් යෙදී ඇත. එසේ නො වුණේ නම් ඔෟච්ඡ්‍යයෙන් තොර හීන කාව්‍යයක් වශයෙන් කවිසිඵම්ණ විචේචනයට පාත්‍ර විය හැකි ය. වස්තු විෂය විකාශනය කිරීමේ දී කවියාගේ ප්‍රතිභාපූණි කවිත්වය, සමවාය වශයෙන් යොදා සුදුසු තැනෙකින් ඉදිරිපත් කොට ඇති චතුර්වර්ග ඵල පෝෂිත අවස්ථා හා සිද්ධි වණිතා හේතුවෙන් කවියාගේ පරමාර්ථය හඳුනා ගැනීමට පුළුවන. ප්‍රේම වෘත්තාන්තය මෙන් ම බෝධිසත්ව චරිතයෙහි උත්තමාංග කියා පෑම කවියාගේ පරමාර්ථය වූයේ යැයි ගැනීම වඩාත් නිවැරදි තීරණය යැයි හැගේ. එය කවියා කෙරෙහි දක්වන යථාර්ථවාදී දෘෂ්ටියක් වන්නේ ය.

ග්‍රන්ථ ආරම්භය

කවිසිඵම්ණෙහි ආරම්භක ගීය පිළිබඳ ව ද නොයෙක් මතවාද පවතියි. මහාකාව්‍යයක් ආරම්භ කළ යුත්තේ ආශීර්වාදයකින්, නමස්කාරයකින් හෝ වස්තු

නිර්දේශයකින් ය. අප කවියා සිය ග්‍රන්ථය ආරම්භ කරන්නේ, වස්තු නිර්දේශනාත්මක ගීයකිනි. මේ පිළිබඳ ව ඇම්. බී. ආර්යපාල මෙසේ ප්‍රකාශ කරයි.

“මහාකාව්‍ය ලක්ෂණයක් වූ ‘චතුර් වර්ගඵල’ (ධම් - අඵ - කාම - මෝක්ෂ) පිළිබිඹු වන විස්තර ආදිය කාව්‍යයෙහි අන්තර්ගත ය. එහෙත් ධර්ම මෝක්ෂ යන ඵලද්වය නම් ප්‍රකට ව කැපී පෙනෙන්නේ නො වේ. අනෙක් අතට අර්ථ කාම යන ඵලද්වය නම් ප්‍රකට ව කැපී පෙනෙන්නේ මැ යි. මේ වූ කලී කුස ජාතකය වැනි ප්‍රේම කාව්‍යයකට අත්‍යවශ්‍යය ලක්ෂණයෝ වෙති. කවිසිඵමිණ විචාරයට බට වියතුන් බොහෝ දෙනෙකුන් ම ‘බෝසත් සර වැනුම්’ යන කර්තෘගේ පරමාර්ථය ම ප්‍රතිෂ්ඨා කොට ගෙන මේ කාව්‍ය විවේචනය කර ඇති බව ඒ ඒ විවේචනයන්ගෙන් මනාව ප්‍රකට වේ. කුස කුහකයෙකු වශයෙන් සැලකීම ආදී විවේචනයන්ට තුඩු දෙන්නට ඇත්තේ ද විචාරකයන් පිහිටි මේ ප්‍රතිෂ්ඨාව මැයි. කවිසිඵමිණ ආගමික මුහුණුවරකට වඩා ලෞකික මුහුණුවරක් දීමට මේ කරුණු බෙහෙවින් සමත් වී ඇත. ඇත්ත වශයෙන් ම කවිසිඵමිණ පාඨක ලෝකයාගේ මනෝරංජනය කරන්නේ නියම ප්‍රේම කථාවක් වශයෙනි. මේ කරුණු විමසා බලන කල සිතෙන්නේ කවිසිඵමිණ කවියාගේ නියම අභිමතාර්ථය වූයේ පාඨකයා වහී කරන ප්‍රේම කථාවක් ගෙනහැර දැක්වීම මිස හුදෙක් බෝධිසත්ව චරිතාපදානයක් කියා පෑම නො වන බව යි. බෝධිසත්ව චරිතයක් කාව්‍යයට නැඟීම නම් වූ පොදු අභිමතාර්ථය සමාජය උදෙසා ම පෙරදැරි කොට තබා ගන්නා ලද්දකැයි හැඟේ.”¹¹

“තමා වරදස නො දිස්නෙ - මෙරමාම දොස් දිස්නෙ
නුවන් බැහැර නහමත් - තමා මුත් නො දක්නේ කිම්”¹²

තමන්ගේ වරදින් බිඳකුදු තමනට නො පෙනේ. අනුන්ගේ වැරදි පෙනෙන්නේ ම ය. ඇස් ඇර පිටත බැලුවහොත් තමා හැර නො දකින්නේ කිම යනු වස්තු නිර්දේශනාත්මක ගීය ග්‍රන්ථයේ ආරම්භක ගීය ලෙස බොහෝ විචාරකයෝ ප්‍රකාශ කරති. පෙම් පුවතක් සම්බන්ධ කොට ගලාගෙන යන කතා පුවතක් කාව්‍යයට වස්තු විෂය විය. ජීවිතයේ ගැටලු ඇති වීමට හේතුවේ, ඒවා නිරාකරණය කරගත යුතු ආකාරයත්, ඒ සඳහා ඔවුනොවුන්ගේ අදහස් හා වර්යාවන් දැන ක්‍රියා කළ යුතු ආකාරයත් කවිසිඵමිණෙන් ප්‍රකාශ කෙරෙන බැවින් ඉහත දැක් වූ වස්තු නිර්දේශනාත්මක ගීය ආරම්භක ගීය ලෙස පිළිගැනීම වඩා යෝග්‍යය ය. කවිසිඵමිණෙහි ප්‍රධාන චරිත දෙකකි. ඒ කුස රජු හා ප්‍රභාවතියගේ චරිතය යි. මූලාශ්‍රයේ දී ප්‍රභාවතියට වන අසාධාරණය යුක්ති සහගත නො වන බවත්, චරිත දෙස සාධාරණ ව බැලිය යුතු බවත් අඟවමින් කවියා තම ග්‍රන්ථය ආරම්භ කළා විය හැකි ය.

කවිසිඵමිණ ආරම්භක පද්‍ය කීපය ම පූඪී ගී කාව්‍ය කතුවරුන්ට අනුව ම ලියා ඇත. අර්ථ වශයෙන් නො ව ආකෘතිකමය සාමාන්‍යතාවක් ආරම්භක ගීවලින් දැකිය හැකි ය. සකු මහාකවියන්ගේ ආභාසය ඇති ව කවිසිඵමිණ කවියා තමා කියන්නට

යන කතා ප්‍රවෘත්තිය එක් ම ගීයකින් හකුළුවා දක්වා නැවත එහි විස්තර කථනය කරන්නෙමිසි සුදුසු උපමායෙකින් දක්වයි.

“රජ පැමිණි බෝසත් - සත් රජු නෙඩි මැඩැ විසි
 විසි තමා කැරැ කලක්- කලක් දසරජ දම්නෙන්
 ලදපියන් පියොවුරු - බිඳු එවි මෙදා දක්වා
 පින් පියොවුරු මඬලෙහි - පිළිමෙහි විතර පානෙම්”¹³

රාජ්‍යයට පැමිණි බෝධිසත්ව තෙමේ සත් රජුන්ගේ එඩි බිඳු අග්‍ර කාන්තාව තමාට වසඟ කොට කලක් දසරාජ ධර්මයෙන් විසි ය.

බාල ස්ත්‍රීන්ගේ පියොවුරු බිඳු මෙන් මේ ජාතකය මෙසේ කෙටියෙන් දක්වා නැවත පිරුණා වූ පයෝධර මණ්ඩලය මෙන් මෙහි විස්තර දක්වමි.

ග්‍රන්ථ ආරම්භයේ දී මෙ වැනි උපමාවක් යෙදීම උතුම් බෝසත් චරිතයකට තරම් නො වන්නේ යැයි ඇතමෙක් තර්ක කරති. නමුත් වස්තු විෂය වූ ජාතක කතාව ප්‍රේමණීය කතාවෙකි. බෞද්ධ දර්ශනය පදනම් කරගෙන මේ මතය විමසුව ද එහි දොසක් දක්නට නො වේ. සසර බැඳ තබන දස සංයෝජන ධර්මයන්ගෙන් කාම රාගය ප්‍රභාණය වන්නේ අනාගාමී තත්වයේ දී ය. මෙහි දී කුස චරිතය පාරමිතා පුරන පෘථග්ජන චරිතයකි. එ බැවින් පද්‍ය කාව්‍ය ආරම්භයට මෙ වැනි උපමාවක් යෙදීම දෝෂ දර්ශනයට ලක් විය යුතු කරුණක් නො වන්නේ ය. වස්තු විෂයටත්, මහාකාව්‍ය ලක්ෂණයන්ටත්, චරිත සාධාරණීකරණයටත්, යථාර්ථවාදී දෘෂ්ටියක් අනුගත වනසේ කවිසිළුමිණ ආරම්භ කිරීම කවියාගේ කවි කමෙහි හුරුබුහුටිකම දැක්වූයේ වන.

ආන්තික සටහන්

- 1 පාලි ජාතකට්ඨ කතාව, ඡට්ඨම භාගය, සංස්:- විදුරුපොල පියතිස්ස හිමි, 1937, ශ්‍රී ලංකා ත්‍රිපිටක මුද්‍රණාලය.
- 2 කවිසිළුමිණ, සංස්:- ඇම්. බී. ආරියපාල, 2004, එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ, පි.අ. 239.
- 3 - එම -, පි.අ. 239.
- 4 - එම -, පි.අ. 458-479.
- 5 කවිසිළුමිණ, සංස්:- ඇම්. බී. ආරියපාල, 2004, එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ, පි.අ. VI.
- 6 කවිසිළුමිණ, සංස්:- සිරි තිලකසිරි, 2009, රත්න පොත් ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ, පි.අ. 29.
- 7 කවිසිළුමිණ, සංස්:- ඇම්. බී. ආරියපාල, 2004, එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ, පි.අ. VII.
- 8 කවිසිළුමිණ, සංස් :- සිරි තිලකසිරි, 2009, රත්න පොත් ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ, පි.අ. 27,28.
- 9 කවිසිළුමිණ, සංස්:- ඇම්. බී. ආරියපාල, 2004, එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ, පි.අ. 04.
- 10 කවිසිළුමිණ විනිස, සංස්:- සුවරිත ගම්ලත්, 1969, ලංකා සාහිත්‍ය සේවා මණ්ඩලය, පි.අ. 96.
- 11 අමරවංශ හිමි, කොත්මලේ, සාහිත්‍යලතා, 2000, ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ කොළඹ, පි.අ. 206-207.
- 12 කවිසිළුමිණ, සංස්:- ඇම්. බී. ආරියපාල, 2004, එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ, පි.අ. 01.
- 13 කවිසිළුමිණ, සංස්:- වැලිවිටියේ සෝරත හිමි, 2005, සමයවර්ධන මුද්‍රණය, පි.අ. 27.